

-vervolg van blad 1882t1

De verhooging van het tractement, zegt de heer *H.* verder, geldt het lichamelijk voedsel, en hij is van meening, dat f 500 voor eenloopende jongelui van 18-22 à 24 jaar voldoende is. Hier denkt het E.A. raadslid alleen aan het lichaam van de eenloopende jongelui en vergeet, dat die jongelui voor het lichamelijk voedsel van de gemeente (tractement) geestelijk voedsel terug geven, wat toch ook voor de gemeente Smilde wel eenige waarde zal hebben.

Ten opzichte van de achtereenvolgende verhoogingen der tractementen vergeet de heer *H.* weder, dat ze een paar jaar geleden reeds f 600 bedroegen, zooals wij boven aantoonde.

Nog zou de heer *H.* willen medewerken, wanneer de verhooging de bezoldiging van 4 onderwijzers betrof; maar hij vreest, dat men morgen op uitbreiding van 't personeel zal aandringen. Meent de heer *H.* werkelijk, dat uitbreiding van 't personeel niet noodzakelijk is? Hij ga in de scholen eens een kijkje nemen en zien, hoe 't onderwijs gegeven moet worden aan meer dan 200 kinderen te Hoogersmilde in eene school met 4 lokalen door het hoofd en een paar noodhulp-kweekelingen; of in de school te Bovensmilde, waar een kweekeling staat voor bijna 100 leerlingen; of in de sterkbevolkte school te Kloosterveen, waar het hoofd door den eenig overgebleven onderwijzer wordt bijgestaan; of in die te Hijkersmilde, waar het hoofd zich alleen met de gansche bevolking moet redden! Hij ga zien, maar *goed* zien, en zegge dan nog, dat uitbreiding van 't personeel niet noodzakelijk is!

't Is wel aardig, in eene fraaie gemeubelde kamer in een gemakkelijke leunstoel en bij eene warme kachel gezeten, wat over onderwijs en onderwijzers te mijmeren en in de raadsvergaderingen er over te ooreeren; maar daarmede komt de zaak der volksontwikkeling geen haarbreed vooruit. Integendeel: politiseerende raadsleden als de heer *H.* houden haar tegen, tot groote schade van de gemeente, aan wier bloei zij zich bij eede verbonden hebben mede te werken.

De heer *H.* haalt de missieve van den arr. schoolopziener aan, door burg. en weth. overgelegd, en heeft daaruit begrepen, dat men Smilde tot zijn plicht wil brengen. Hij vindt het verschrikkelijk, dat eene gemeente, die de dierbaarste belangen harer ingezetenen verwaarloost, tot haren plicht zal gebracht worden. Gelukkig, zeggen wij, dat er nog machten gesteld zijn boven hen, aan wie de belangen van het onderwijs in de eerste en voornaamste plaats zijn opgedragen, maar die er zoo weinig hart voor hebben. Gelukkig, dat die machten waken! De ouders, die het belang hunner kinderen begrijpen, die onderwijs, *goed* onderwijs voor hen verlangen, zullen den schoolopziener voor zijn flink optreden dankbaar zijn.

De schoolopziener spreekt in zijne missieve ook van scholen sluiten en f 700 uitloven. Iemand, die kennis van onderwijs heeft, zal begrijpen, dat staking van 't onderwijs 't gevolg *moet* worden van eenen toestand, zooals te Smilde heerscht. Want onmogelijk is 't, dat één onderwijzer met eenig gunstig resultaat tegelijk aan een paar honderd kinderen onderwijs kan geven. Zou het daarom niet nog beter zijn aan (hulp)onderwijzers, zoo ze anders niet te krijgen zijn, f 700 uit te loven, dan 't onderwijs, al is 't ook gedeeltelijk te staken? Zou dit niet nog in 't voordeel van de gemeente zijn? En buitendien, hebben ook de ouders, die hunne belastingen moeten opbrengen en 't vollen schoolgeld betalen, geen recht om 't onderwijs geheel te vorderen? Wij zijn van oordeel, dat geld, besteed voor 't onderwijs, beter is aangewend dat dat, wat aan processen wordt verkwist. Is de heer *H.* dat met ons eens?

Maar, zegt de heer *H.*, de gemeente kan het niet betalen: zij is machteloos. – De heer *H.* weet wel beter. Zoo niet – 't geheugen van den heer *H.* schijnt er niet beter op te worden – dan zijn wij zoo vrij hem te herinneren, dat de gemeente niet machteloos was, toen de school voor uitgebreid onderwijs moest tot stand komen, toen zeker proces werd aangevangen, toen aan het post- ook een telegraafkantoor werd verbonden. Was de gemeente werkelijk zoo arm, als de heer *H.* wil doen gelooven, dan zou reeds lang subsidie van 't rijk zijn aangevraagd, dat toch verleend wordt aan gemeenten, welke werkelijk te zwaar door de kosten van 't onderwijs worden gedrukt. Men heeft het niet gedaan, misschien uit vrees, dat gevraagd kon worden wat er van de 30 pct. aan 't lager onderwijs is ten goede gekomen. Maar 't is nu eenmaal gewoonte geworden in de raadszalen te jerimiëeren, wanneer *lager* onderwijs ter sprake komt; dan is de gemeente arm, dan is alles te veel. Zie hier maar eens, wat er gedaan is: de hoofden der scholen genieten 't minimum; een reglement op den kinderarbeid bestaat, maar kan, wegens den onvoldoende toestand van 't onderwijs, niet uitgevoerd worden; 't herhalingsonderwijs is nog niet ingevoerd; de oude, door alle opvoedkundigen veroordeelde, avondschool is nog in vollen kracht; de schoolgebouwen verkeeren, behalve dat te Hoogersmilde, in zeer onvoldoenden staat.

-vervolg op blad 1882t3